

STORTINGET

Representantforslag 52 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Kathy Lie, Grete Wold, Marian Hussein, Sigrid Zurbuchen Heiberg, Une Bastholm og Rasmus Hansson

Dokument 8:52 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kathy Lie, Grete Wold, Marian Hussein, Sigrid Zurbuchen Heiberg, Une Bastholm og Rasmus Hansson om lovfesting av fritidstilbud

Til Stortinget

Bakgrunn

Alle barn har rett til hvile, fritid og lek. Det er nedfelt i barnekonvensjonens artikkel 31. Lek og fritid er hverken en luksus, en bagatell eller en selvfølgelighet. Lek og fritid er livsviktig. Derfor har alle barn rett på å ha et trygt og godt sted å være på fritiden.

I 2018 samarbeidet Redd Barna med barne- og ungdomsråd for å finne ut hvordan barn og unge har det på fritiden. Ett av funnene i prosjektet er at barn og unge over hele landet ønsker et sted «å henge», og at tilgang på en møteplass ville gjort at flere hadde det bra.

I Norge ble de første fritidsklubbene etablert på 1950-tallet. De oppsto som et resultat av datidens sosial- og kulturpolitikk, som skulle forebygge ungdomskriminalitet og utvikle og støtte ungdomskulturen. I dag er fritidsklubbene blitt etablerte som trygge og integrerte møteplasser for unge, hvor det gis anledning til inkludering, deltakelse i meningsfulle aktiviteter og medbestemmelse. I fattige områder i Norges storbyer er mange familier trangbodde, og det er ikke alltid mulig å ta med venner hjem, eller plass hjemme til å gjøre lekser i fred og ro.

De kommunale fritidsklubbene kan være så mangt: lokale møteplasser for barn og unge, gode lydstudio

som fostrer musikere, gamingrom med topp utstyr, men også steder for å spise, gjøre lekser og bare være. Felles for alle fritidsklubber er at det er en plass hvor unge mennesker kan komme sammen uten forpliktelseser til oppmøtefrekvens eller betaling.

Fattigdom, økende ulikhet og utenforskap er et stort samfunnsproblem. De økende levekårsforskjellene i byer som Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Sandnes, Drammen og Fredrikstad er urovekkende. Utenforskap fører til dårligere helse og tidligere død for dem som rammes av det, og som samfunn får man svekket tillit, mer utrygghet og kriminalitet. I Oslo har man lenge hatt problemer med en delt by, og i noen utsatte bydeler er det vanlig at barn og unge er så trangbodde at de kaller seg «utebarn». De vokser opp i leilighetene som er så små at de større barna ikke får lov til å komme hjem før småsøsknene har sovnet. Disse barna og ungdommene trenger et trygt sted å være. Gata kan ikke være eneste alternativ. En fersk studie fra Storbritannia viser at kriminaliteten blant ungdom i London økte med 14 prosent etter klubbnedleggelsler mellom 2010 og 2019.

Ifølge Ungdata 2021 har 31 prosent av ungdomsskoleelevene og 14 prosent av elevene på videregående skole vært på fritidsklubb eller ungdomshus den siste måneden. Samtidig mangler 1 av 5 kommuner i Norge en fritidsklubb. De siste 10 årene har det blitt stadig færre norske fritidsklubber, med en nedgang på 15 prosent, fra 735 klubber i 2010 til 625 fritidsklubber i 2023, ifølge Statistisk sentralbyrå.

Til tross for at fritidsklubber har vært del av kommunale tjenestetilbud i snart 70 år, har fritidsklubbene vært overlatt til kommunestyrene, mens storting og regjering i liten grad har berørt dette som et relevant politisk felt på nasjonalt nivå. Fritidsklubber er ikke en

lovpålagt oppgave for kommunene, noe som betyr at det er kommunene selv som bestemmer om de skal ha fritidsklubb eller ikke. Det betyr også at kommunene ikke mottar tilskudd fra staten for å drive fritidsklubb, og derfor må de selv finne penger til drift av klubb i sine budsjetter. Det skal dekke ansatte, aktiviteter og gode lokaler. Det gjør fritidsklubbene sårbare for kutt og nedskjæringer.

Dette ble særlig tydelig i Oslo i høst, da det Høyrestyrte byrådet i Oslo la fram et budsjett som kuttet kraftig i rammene til bydelene, som førte til at mange av de mest utsatte bydelene i sin tur så seg nødt til å kutte hardt i fritidsklubber for å prioritere de lovpålagte tjenestene. I Bydel Søndre Nordstrand, hvor det finnes flere særlig levekårsutsatte områder, ble flere fritidsklubber foreslått nedlagt, og flere tusen innbyggere møtte opp for å protestere.

Fritidsklubber er et uunnværlig tilbud for mange barn og unge over hele landet og er særlig avgjørende i områder der mange vokser opp i lavinntektsfamilier og ikke har mulighet til å delta i organisert idrett eller fritidstilbud som koster penger. Derfor foreslår forslagsstillerne at Stortinget ber regjeringen om å utrede en lovfesting av retten til fritidstilbud, slik at kommunene pålegges å sørge for trygge og stabile væresteder for alle barn og unge, og en ikke risikerer å miste en av de viktigste inkluderings- og forebyggingsarenaene man har i storbyene.

Samtidig har alle barn rett til å bli hørt, som nedfelt i barnekonvensjonens artikkel 12. For å sikre at fritids-

klubbene forblir reelle arenaer for medvirkning for barn og unge, foreslår forslagsstillerne at regjeringen bes sikre barn og unges medbestemmelse i utformingen av fritidsklubbene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen fremme en sak om lovfesting av fritidstilbud for alle barn og unge i deres nærmiljø. Forslaget skal sikre kommunal frihet til å utforme egne løsninger sammen med frivilligheten, men med krav til bemanning og kompetanse og unges rett til medvirkning.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at alle barn og unge har tilgang på en utstyrssentral som låner ut utstyr av god kvalitet, og der lånerens sikkerhet og personvern vektlegges. Det må i en slik sammenheng gjennomføres en helhetlig kartlegging av ulike utstysordninger, og det må utarbeides veiledende retningslinjer.
3. Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 foreslå en tilskuddsordning for kommuner som ønsker å etablere eller ruste opp fritidsklubber og ungdomshus.

30. januar 2025

Kathy Lie

Grete Wold

Marian Hussein

Sigrd Zurbuchen Heiberg

Une Bastholm

Rasmus Hansson

